

(/)

 (/)

> Danmark - Historie og topografi ([http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11)

11-11)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Trap Danmark 6. udg. bind 11

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-10>)

Trap Danmark 6. udg. bind 11

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1931

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-11)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-11)

[bind-11](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-11)) **t** (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på

[http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-11)

[danmark-6-udg-bind-11](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-11)) **in** ([http://www.linkedin.com/shareArticle?](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-11&title=)

[mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-11&title=)

[topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-11&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-11&title=))

**Trap Danmark, 6. udgave bind 11. Silkeborg,
Favrskov, Skanderborg**

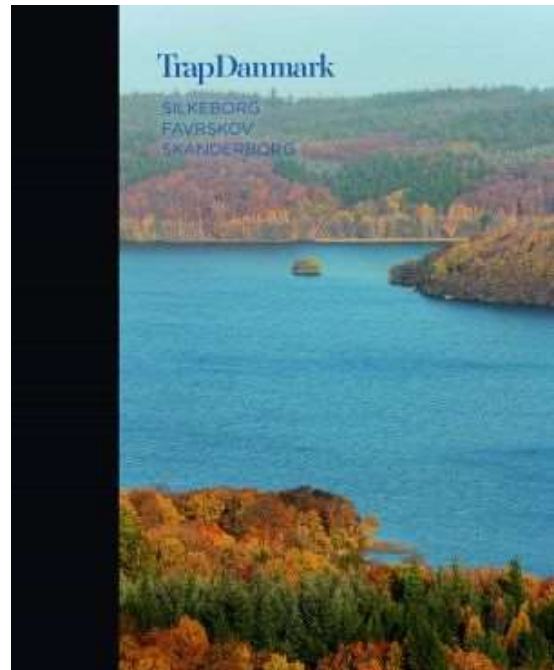
**Udg. af Trap Danmark A/S og Gads Forlag A/S. 320
sider**

Af Poul Porskær Poulsen, historie-online.dk

Bind 11 i Trap Danmarks flotte tour de force gennem det danske land indeholder beretninger, fakta og gode billeder fra tre meget naturskønne kommuner i det midterste Jylland. Vi nærmer os Jyllands hovedstad, Aarhus, og i de tre behandlede kommuner er der en masse mennesker, der pendler til smilets by. Men der er også nogle, der pendler den anden vej, for i hvert fald to af kommunerne har en del arbejdspladser.

Det drejer sig altså om kommunerne Silkeborg, Favrskov og Skanderborg i bind 11. Alle tre kommuner har skøn natur, vi kan bare nævne: Silkeborg-søerne, Skanderborg-søerne, Silkeborg Skovene, Frijsenborg Skovene og dermed også en række rekreative muligheder. Samt kulturelle oplevelser: Vil man se herregårde, så er det Favrskov med Frijsenborg, Clausholm, Bidstrup og Ulstrup – i Silkeborg kan man sejle en rolig og smuk tur på å og søer med den gamle hjuldamper Hjejlen (eller lidt mindre rolig, hvis det er i forbindelse med Riverboat Jazz-Festivalen) – og skal man nyde Poul Krebs og TV-2, så er det Smukfest i Skanderborg, der hvert år samler tusindvis af tilhørere i begyndelsen af august. Men nogle stikord til de tre kommuner:

Silkeborg ligger i Søhøjlandet – et af Danmarks mest storslåede istidslandskaber – og indtil midten af 1800-årene var der faktisk slet ikke noget her midt inde i de store skove. Men vandkraften var der, og Michael Drewsen anlagde sin papirfabrik i 1844. Så begyndte der at ske noget. Silkeborg blev handelsplads to år senere, og folk begyndte at flytte til den nyanlagte by med de lige gader. Pramdragerne på Gudenåen bragte en del af de varer, der skulle bruges på handelspladsen frem fra Randers, men i 1871 kom jernbanen og overtog efterhånden transporten af gods og mennesker. I 1900 blev Silkeborg så købstad, og især i det 20. århundrede udviklede industrien sig kraftigt. Og det samme gjorde turismen – som nævnt med Hjejle-bådenes sejlads på Remstrup Å, Gudenåen og rækken af søer, men der kom også flere kuranstalter i byen, hvor det bedre borgerskab kunne slappe af og drikke vand fra Arnakke-kilden. Den første kuranstalt var Silkeborg Vandkuranstalt, der begyndte sin virksomhed i 1883, og for så vidt findes stadigværk, men nu er det kunstcenter. Når vi taler om kunst, så må ikke glemmes det fine kunstmuseum, hvor man kan beundre Asger Jorn og andre maleres frembringelser i fine omgivelser. Og når vi taler om museer, så ligger Tollund-manden jo på Silkeborg Museum. To af de allerfineste jernalderfund er fra det nuværende Silkeborg Kommune. Det drejer sig ud over Tollund-manden om Grauballe-manden, der kan beses på Moesgaard Museum. Silkeborg Kommune er skam også andet end Silkeborg. Mellem Silkeborg og Viborg ligger Kjellerup, hvor der bor godt 5000 indbyggere – oprindeligt en korsvejsby, men i det 20. århundrede også stationsby. Af andre byer – som tidligere var centrum i kommuner – skal nævnes Them og Gjern, som maleren Erik Raadal har portrætteret i en række fine billeder. Og i Thorning var St. St. Blicher præst 1819-1825. I Silkeborg Kommune bor der godt 93.000 indbyggere.

Havnen i Silkeborg. Forrest ligger "Turisten" - af de små Hjejlebåde - derefter Hjejlekiosken, og øverst på Aarhusbakken troner Silkeborg Sygehus. Foto: Angelina Owino/Trap Danmark

Men nok om Silkeborg – blot fordi anmelderen stammer derfra, behøver det jo ikke fylde det hele!

Favrskov Kommune var et navn, der opstod i forbindelse med kommunesammenlægningen i 2007. Tre næsten lige store kommuner, Hadsten, Hinnerup og Hammel, blev lagt sammen med endnu en H-kommune, nemlig den lille Hvorslev og en del af Langå Kommune. Det blev så til Favrskov, og navnet kom fra en tidligere herregård. Og herregårde har de ellers mange af i kommunen, som det allerede er nævnt. Arealet til landbrug og skovbrug er da også noget større end landsgennemsnittet, ligesom der i det hele taget er ansat en del i de primære erhverv, nemlig 4,8 %. Ellers er kommunen en udpræget bosætningskommune, hvor mere end 60 % pendler ud af kommunen, de fleste til den store nabo, Aarhus. Jernbanen kom til området i 1862, og Hadsten, Hinnerup og Hammel er da også stationsbyer. Indbyggertallet i de tre byer ligger mellem 7 og 8.000, og i alt bor der godt 48.000 indbyggere i Favrskov Kommune. Som andre områder, som Gudenåen løber igennem, er det muligt at finde bopladser og andre fund fra stenalderen. Der har nemlig boet mennesker i området hele vejen op gennem historien, men der var ingen egentlige bymæssige bebyggelser før 1850, måske med undtagelse af Hammel, hvor

nærheden til Frijsenborg Slot havde afsat nogle huse. Og kommunen var præget af landbrug og skovbrug, efter lensaflysningen med en del statshusmandsbrug. Så sent som i 1970 arbejdede hele 23 % af den erhvervsaktive del af befolkningen i landbruget.

Det bakkede landskab og de mange tilløb til Gudenå betyder, at der har været gunstige forhold for vandmøller. Voer Mølle malede fra 1500-1600-tallet og frem til omkring 1920 herregården Bidstrups korn. Siden er åløbet bl.a. blevet brugt til ørreddambrug, indtil både mølleå og -dam blev oprenset, og åen genslynget som del af et naturgenopretningsprojekt i 2016. Foto: Angelina Owino / Trap Danmark

I Skanderborg Kommune er der mange søer og dybe dale – og det er også her man finder de højeste punkter i Danmark. Ejder Baunehøj og den allerhøjeste, Møllehøj, der strækker sig hele 170 meter i vejret. Himmelbjerget er knap så højt, men så meget desto mere kendt, bl.a. på grund af de folkelige møder og som et udflugtsmål, bl.a. med Hjejlebådene fra Silkeborg. Her finder man de spektakulære fund fra jernalderen, det store våbenoffer i Illerup Ådal og massegrave i Alken Enge. Og vi finder Øm Kloster, anlagt i 1172, og ikke nok med det, der var også Veng, Ring og Kalvø Kloster. Skanderborg lå omkring kongeslottet, og det var også medvirkende til, at Skanderborg fik købstadsstatus i 1583. Ry – eller Gl. Rye, som den nu hedder – var også en vigtig markedsby med handelsprivilegier i middelalderen. Det nuværende Ry er stationsbyen, der groede frem sammen med jernbanen, der kom i 1868. Ry har i dag flere store industrivirksomheder, ligesom højskolen er kendt. Byerne Galten og Hørning er ligeledes opstået som stationsbyer, Galten dog også som landvejsby på landevejen mellem Aarhus og Silkeborg. Også i denne kommune er der en stor pendling til Aarhus. I Skanderborg Kommune bor næsten 62.000 indbyggere.

Den ca. 1.330 ha store Rye Nørreskov strækker sig gennem det meget kuperede landskab langs sydsiden af Julsø, Birksø og Gudenå. Staten ejer ca. 170 ha omkring Himmelbjerget, men langt størstedelen af det store skovområde ejes af Rye Nørskov Gods. Fra Himmelbjerget er der en storslået udsigt over Rye Nørreskov, hvis gule og orange efterårsfarver står i skarp kontrast til den dybblå Julsø. De farverige løvtræer til trods er det nåletræerne, som dominerer det kuperede landskab i Rye Nørreskov. Skoven rummer desuden store elle- og birkesumpe samt enkelte gamle bøgebevoksninger, der især kan ses omkring Rye Nørskov Gods i den sydøstlige del af området. Foto: Angelina Owino / Trap Danmark

Et fint besøg i de tre kommuner med en masse oplysninger og tekster, som man kan læse efter behov, eller man naturligvis også læse fra ende til anden. Og som i de øvrige bind er der fine billeder, både arkivbillederne fra museer og arkiver og de nys optagne fotografier, hvor Angelina Owino står for de fleste. Jeg behøver vel ikke anbefale?

[Historie-online.dk, den 7. januar 2020]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-10>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/solskin-for-det-sortte-muld>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-14-varde-esbjerg-fanoe>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/konfliktzonen-danmark>)